

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 58/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen työvoimapoliittisten lausuntojen määrästä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Inka Hopsun /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 58/2026 vp:

Millaisiin toimiin hallitus ryhtyy työvoimaviranomaisten selvityspyyntöihin ja työvoimapoliittisiin lausuntoihin liittyvien palveluprosessien laadun varmistamiseksi ja

aikooko hallitus toteuttaa laajemman selvityksen työvoimapalveluiden uudistuksen toteutumisesta, ongelmien laajuudesta ja jatkokehitystarpeista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Työ- ja elinkeinoministeriö havaitsi vuonna 2023 saamansa palautteen perusteella, että silloisten TE-toimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien henkilöstön työttömyysturvaosaamisessa oli puutteita. Ministeriö edellytti syksyllä 2023, että kaikki TE-toimistoissa työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä hoitavat suorittavat valtakunnallisen työttömyysturvakoulutuksen. Koska ministeriöllä ei ollut toimivaltaa antaa vastaavaa kuntien henkilöstöä koskevaa määräystä, kunnille annettiin suositus niiden henkilöstön osallistumisesta koulutukseen.

Sekä TE-toimistojen että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien henkilöstö osallistui laajasti tarjolla olleeseen koulutukseen. Vastaavaa valtakunnallista koulutusta on ollut tarjolla myös työvoimapalveluiden siirryttyä kuntien vastattavaksi vuoden 2025 alusta lukien, mutta koulutuksen suorittaneiden määrä on laskenut. Osittain tämä voi kuitenkin johtua siitä, että työvoimaviranomaisissa työskentelee paljon henkilöitä, jotka olivat suorittaneet koulutuksen jo aiemmin.

Kuntien perustuslaista johtuvan itsehallinnollisen aseman takia työ- ja elinkeinoministeriö tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) eivät voi suoraan ohjata tai valvoa työvoimaviranomaisten toimintaa. KEHA-keskus tarjoaa kuitenkin työvoimaviranomaisille tukimateriaalia, johon kuuluu muun muassa tarjolla olevaa verkkokoulutusta. Työvoimaviranomaiset päättävät itse henkilöstönsä osallistumisesta valtakunnalliseen koulutukseen. Samalla työvoimaviranomaiset vastaavat siitä, että niiden henkilöstöllä on riittävä osaaminen esimerkiksi työttömyysturva-asioissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on toteuttanut selvityksen yrittäjien ja niin sanotussa omassa työssä työllistyvien työnhakijoiden työttömyysturvaoikeuteen liittyvistä ratkaisuksista, joissa on ollut kyse etuuden maksamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä. Keskeistä on, estääkö yritystoiminta kokoaikaisen työn hakemisen ja vastaanottamisen. Jos ei, yritystoimintaa harjoittava työtön työnhakija on lähtökohtaisesti oikeutettu työttömyysetuuteen. Selvityksen perusteella KEHA-keskuskelle ja työvoimaviranomaisille on annettu suosituksia muun muassa soveltamiskäytännön kehittämisestä. Ministeriö tulee tukemaan toimeenpanijoita suositusten toteuttamisessa, ja tässä yhteydessä on tarkoitus käsitellä myös toimivaltakysymyksiä. Työttömyysturvajärjestelmän tarkoituksena on turvata työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille. Selvityksen perusteella on havaittu, että tulkintakäytännöissä on liikaa vaihtelua, mikä on omiaan lisäämään epävarmuutta yrittämisen mahdollisuuksista. Tulemme seuraamaan tarkasti, ohjaavatko uudet suositukset toimeenpanoa oikeaan suuntaan.

Työllisyyden edistämisen neuvottelukunta seuraa säännöllisesti työvoimapalvelujärjestelmän toimivuutta. Tämän lisäksi työvoimapalveluiden uudistuksen toteutumisesta ja kehittämistarpeista on valmisteilla virkamiesselvitys, joka on tarkoitus antaa valtioneuvostolle alkuvuodesta 2027. Selvitys perustuu työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin (380/2023), jonka mukaan työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta antaa hallituskausittain valtioneuvostolle selvityksen työvoimapalvelujärjestelmän tilasta. Selvityksessä esitetään arvio palvelujärjestelmän toimivuudesta ja palvelujen järjestämisen edellytysten toteutumisesta. Selvitys keskittyy työvoimapalvelujärjestelmän toimeenpanon ensimmäisten noin kahden vuoden arviointiin. Kattavampi, useamman vuoden kokemuksiin ja tietoihin perustuva arviointi voidaan toteuttaa seuraavan hallituskauden lopulla.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on lisäksi käynnistynyt säädösvalmistelu, jonka tavoitteena on uudistaa KEHA-keskuksen työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät ja selkeyttää erityisesti KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten rooleja. Valmistelu perustuu ministeriön virkatyönä tekemään selvitykseen, jossa on arvioitu KEHA-keskuksen ja kuntien työvoimaviranomaisten rooleja sekä tehtävänjakoa työllisyyden ja kansainvälisen rekrytoinnin edistämisessä. Selvityksessä tarkasteltiin myös KEHA-keskuksen roolia työ- ja elinkeinoministeriön tukena työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisessa ohjauksessa ja kehittämisessä. Tavoitteena on antaa asiaa koskeva hallituksen esitys eduskunnalle viimeistään syksyllä 2026. Muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan 2027.

Helsingissä 13.3.2026

Työministeri Matias Marttinen

VN/7163/2026-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: